

## 2.3. De niet-beleidsartikelen

### Niet-beleidsartikel 60 Ondersteuning Krijgsmacht

#### Grondslag van dit artikel

In dit artikel zijn de uitgaven en ontvangsten van alle ondersteunende eenheden van de krijgsmacht opgenomen. Dit artikel is nader opgedeeld in ondersteuning door en ten behoeve van de Koninklijke marine, de Koninklijke landmacht, de Koninklijke luchtmacht en de Koninklijke marechaussee en de interservice ondersteuning door het Defensie Interservice Commando. Bij deze ondersteuning zijn producten en diensten in concrete prestatiegegevens uitgedrukt.

De relatie met de doelstellingen in de beleidsartikelen wordt in beginsel verkregen door toevoeging van de afnemers in de vorm van de operationele doelstellingen (eenheden). Tot slot zijn de uitgaven zoveel mogelijk toegerekend aan deze combinatie van producten en afnemers. Hierbij wordt opgemerkt dat dit uitsluitend de uitgaven betreffen die in de regel door deling of percentages zijn toegerekend. Verwezen wordt ook naar de groeiparagraaf waarin het vervolgtraject is opgenomen.

De in dit artikel opgenomen uitgaven zijn vervolgens te groeperen per nader geoperationaliseerde doelstelling (cf. de matrices uit de beleidsartikelen). Deze overzichten van uitgaven zijn opgenomen bij de betreffende beleidsartikelen en hebben een extra-comptabel karakter. Daar wordt onder verstaan dat de autorisatie niet in het beleidsartikel maar in dit niet-beleidsartikel wordt gemaakt bij de eenheden waar de uitgaven worden gemaakt. In bijlage 6 is een totaal overzicht opgenomen voor de gehele defensiebegroting inclusief een technische toelichting.

#### Budgettaire gevolgen

De financiële middelen die ter beschikking staan voor het realiseren van de doelstellingen zijn in onderstaande tabel opgenomen.

<b>Budgettaire gevolgen niet-beleidsartikel 60 Ondersteuning Krijgsmacht (bedragen x € 1 000)</b>							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
<b>Verplichtingen</b>	1 219 324	1 462 386	1 545 548	1 444 608	1 373 819	1 355 088	1 354 868
<b>Uitgaven</b>							
Ondersteuning Koninklijke marine	299 028	299 946	290 594	285 332	282 040	282 537	281 398
Ondersteuning Koninklijke landmacht	600 626	597 997	607 280	618 723	628 854	617 736	619 785
Ondersteuning Koninklijke luchtmacht	226 175	236 867	238 972	237 865	242 070	250 028	251 915
Ondersteuning Koninklijke marechaussee	38 057	39 633	40 217	41 432	41 045	43 317	40 423
Ondersteuning Defensie Interservice Commando	246 166	241 607	270 066	274 886	272 241	271 392	272 157
<b>Totaal uitgaven</b>	1 410 052	1 416 050	1 447 129	1 458 238	1 466 250	1 465 010	1 465 678
<b>Ontvangsten</b>							
<b>Totale ontvangsten</b>	51 140	52 143	54 054	57 138	56 508	56 508	56 508

## **Ondersteuning door ondersteunende eenheden Koninklijke marine**

De ondersteunende eenheden van de Koninklijke marine betreffen het Marinebedrijf (MB), het Centrum voor Automatisering van Missiekritieke Systemen (CAMS), het Koninklijk Instituut voor de Marine (KIM), de Opleidingen Koninklijke marine (OKM) en het Mariniers Opleidingscentrum (MOC).

Bij de opgenomen activiteiten zijn de afnemers vermeld. Onder de categorie «overig» worden ook begrepen de afnemers buiten de Koninklijke marine, zoals de Koninklijke landmacht, de Koninklijke luchtmacht en Navo-partners.

### *Marinebedrijf (MB)*

Het Marinebedrijf levert, evenals het Centrum voor Automatisering van Missiekritieke Systemen (zie hieronder), een belangrijke bijdrage aan het totale materieel-logistieke proces binnen de Koninklijke marine. Dit proces bestaat uit het voorzien in, de instandhouding van en de afstoting van onder meer platform-, sensor-, wapen- en commandosystemen van de eenheden van de Koninklijke marine alsmede het beschikbaar stellen van materiële middelen die nodig zijn om het materieel van de Koninklijke marine in gebruiksgereede staat te brengen en te houden.

De belangrijkste activiteiten van het Marinebedrijf worden als volgt gekwantificeerd.

<b>Prestatie-gegevens MB Operationele doelstelling</b>	<b>Omschrijving</b>	<b>Meet-eenheid</b>	<b>Realisatie 2002</b>	<b>Vermoedelijke uitkomst 2003</b>	<b>Raming 2004 in aantallen</b>	<b>Uitgaven 2004 (x € 1000)</b>
<b>Eskaderschepen</b>	Meerjaarlijks onderhoud	aantal	1	2	1	
	Tussentijds onderhoud	aantal	3	3	2	
	Reparatieorders	aantal	4 186	5 100	5 050	
	Modificatie opdrachten	aantal	468 *	285 *	228 *	
Totaal Eskaderschepen		uitgaven				71 621
<b>Onderzeedienst</b>	Meerjaarlijks onderhoud	aantal		1	1	
	Tussentijds onderhoud	aantal	2	1	1	
	Reparatieorders	aantal	1 700	1 700	1 550	
Totaal Onderzeedienst		uitgaven				22 527
<b>Mijnendienst</b>	Meerjaarlijks onderhoud	aantal	2	0	0	
	Tussentijds onderhoud	aantal	2	2	5	
	Reparatieorders	aantal	3 180	3 500	3 050	
Totaal Mijnendienst		uitgaven				33 984
<b>Helikoptergroep</b>	Reparatieorders	aantal	57	60	60	
Totaal Helikoptergroep		uitgaven				721
<b>Maritieme patrouillegroep</b>	Reparatieorders	aantal	116	100	100	
Totaal Maritieme patrouillegroep		uitgaven				2 164
<b>Mariniers-eenheden</b>	Reparatieorders	aantal	950	1 000	1 100	
	Modificatie opdrachten	aantal	12	15	15	
Totaal Mariniers-eenheden		uitgaven				5 217
<b>Caribische eenheden</b>	Tussentijds onderhoud	aantal	1	1	0	
	Reparatieorders	aantal	150	120	150	
Totaal Caribische eenheden		uitgaven				754
<b>Overig</b>	projecten voor nieuwbouw	aantal	5	5	5	
	projecten voor afstoting	aantal	2	2	2	
Totaal toe te rekenen		uitgaven				136 987
Niet of nog niet toe te rekenen uitgaven		uitgaven				53 212
Totaal		uitgaven				190 200

\* Modificatie opdrachten voor budgethouder «CZMNED» (inclusief Admiraliteit) zijn in het geheel opgebracht bij de Groep Eskaderschepen. Deze gegevens moeten nog worden gesplitst over de overige groepen.

Het meerjaarlijks onderhoud (MJO) is het onderhoud aan een eenheid van de vloot dat nodig is om de materiële gereedheid ten minste tot aan de volgende geplande onderhoudsperiode van die eenheid kostenefficiënt op peil te houden. Het tussentijds onderhoud (TTO) is een tussen de MJO's vallende korte reparatieperiode, inclusief dokbeurt, waarbij in principe alleen de met de directe veiligheid en materiële gereedheid verband houdende werkzaamheden worden uitgevoerd. Het uitvoeren van noodzakelijke onderhoudsopdrachten tussen de geplande reparatieperiodes (MJO/TTO) betreft het incidenteel onderhoud.

*Centrum voor Automatisering van Missiekritieke Systemen (CAMS)*

De belangrijkste activiteiten van het Centrum voor Automatisering van Missiekritieke Systemen (CAMS) worden als volgt gekwantificeerd.

<b>Prestatiegegevens CAMS Operationele doelstelling</b>	<b>Omschrijving</b>	<b>Meet- eenheid</b>	<b>Realisatie 2002*)</b>	<b>Vermoede- lijke uitkomst 2003</b>	<b>Raming 2004 in aantallen</b>	<b>Uitgaven (x € 1000)</b>
CZMNED	leveranties	aantal	–	7	6	
Overig	leveranties	aantal	–	1	1	
CZMNED	advies	aantal	–	160	161	
Overig	advies	aantal	–	532	540	
Niet of nog niet toe te rekenen uitgaven		uitgaven				9 684

\* In 2002 waren voor het CAMS nog geen prestatiegegevens beschikbaar.

Het CAMS ontwikkelt en implementeert software producten (leveranties) voor Combat Management Systemen aan boord van de eenheden van de Koninklijke marine. Het bedrijf levert eveneens de «in-service-support» voor deze software producten (d.m.v. leveranties). De adviesfunctie wordt gebruikt voor consultancy, forward design en ontwerp van Combat Management Systemen.

*Koninklijk Instituut voor de Marine (KIM)*

Het Koninklijk Instituut voor de Marine (KIM), de Opleidingen Koninklijke marine (zie hieronder) en het Mariniers Opleidingscentrum (zie hieronder) dragen zorg voor de initiële opleidingen en bijscholings- en functieopleidingen. Dit onderwijs bestaat uit initiële opleidingen aan nieuw binnenstromend personeel, cursussen en opleidingen voor het vervullen van specifieke functies, loopbaanfase-opleidingen voor de ontwikkeling en het geschikt maken voor een hoger functieniveau, het ondersteunen met expertise bij het opwerken van operationele eenheden en het ontwikkelen van cursussen en opleidingen voor bediening, onderhoud en het vinden van storings bij nieuw materieel.

De belangrijkste activiteiten van het KIM worden als volgt gekwantificeerd:

<b>Prestatiegegevens KIM Afnemer</b>	<b>Soort opleiding</b>	<b>Meet-eenheid</b>	<b>Realisatie 2002*)</b>	<b>Vermoede-lijke uitkomst 2003</b>	<b>Raming 2004 in aantallen</b>	<b>Uitgaven 2004 (x € 1000)</b>
CZMNED	Initiële opleidingen	geslaagde cursisten	41	72	82	
	Bij-/omscholingsopleidingen	geslaagde cursisten	42	80	75	
Mariniers-eenheden	Initiële opleidingen	geslaagde cursisten	12	6	13	
	Bij-/omscholingsopleidingen	geslaagde cursisten	5	11	5	
Caribische eenheden	Bij-/omscholingsopleidingen	geslaagde cursisten	15	10	15	
Algemeen	KIM-publicaties	aantal	36	40	40	
Totaal niet toe te rekenen uitgaven (initieel)		uitgaven				21 145

### *Opleidingen Koninklijke marine (OKM)*

De belangrijkste activiteiten van het OKM worden als volgt gekwantificeerd:

<b>Prestatiegegevens OKM ten behoeve van operationele doelstelling</b>	<b>Omschrijving activiteiten</b>	<b>Meet-eenheid</b>	<b>Realisatie 2002</b>	<b>Vermoede-lijke uitkomst 2003</b>	<b>Raming 2004</b>	<b>Uitgaven 2004 (x € 1000)</b>
<b>CZMNED</b>	Initiële opleidingen	geslaagde cursisten	621	753	672	
Niet toe te rekenen uitgaven						22 370
<b>Eskaderschepen</b>	Bij-/omscholingsopl.	geslaagde cursisten			2 297	16 286
<b>Onderzeedienst</b>	Bij-/omscholingsopl.	geslaagde cursisten			522	3 641
<b>Mijnendienst</b>	Bij-/omscholingsopl.	geslaagde cursisten			626	4 745
<b>Helikoptergroep</b>	Bij-/omscholingsopl.	geslaagde cursisten			626	4 410
<b>Maritieme patrouillegroep</b>	Bij-/omscholingsopl.	geslaagde cursisten			626	4 797
<b>Marinierseenheden</b>	Bij-/omscholingsopl.	geslaagde cursisten			1 148	1 987
<b>Caribische eenheden</b>	Bij-/omscholingsopl.	geslaagde cursisten			209	1 580
Totaal toe te rekenen uitgaven						37 446
Nog niet toe te rekenen uitgaven						4 099
Totaal						63 915

\* Over de jaren 2002/2003 is geen uitsplitsing beschikbaar over de operationele doelstellingen

## Mariniers Opleidings Centrum (MOC)

De belangrijkste activiteiten van het MOC worden als volgt gekwantificeerd:

Prestatiegegevens MOC Afnemer	Soort opleiding	Meet-eenheid	Realisatie 2002	Vermoedelijke uitkomst 2003	Raming 2004 in aantallen	Uitgaven 2004 (x € 1000)
Marinierseenheden	Initiële opleidingen	geslaagde cursisten	381	156	250	
	Bij en omscholings-opleidingen	geslaagde cursisten	1 194	1 295	1 355	
CZMNED	Bij en omscholings-opleidingen	geslaagde cursisten	22	20	20	
Caribische eenheden	Bij en omscholings-opleidingen	geslaagde cursisten	40	76	74	
Overig	Bij en omscholings-opleidingen	geslaagde cursisten	15	40	38	
Totaal toe te rekenen aan marinierseenheden						5 650

### Ondersteuning door ondersteunende eenheden Koninklijke landmacht

De ondersteunende eenheden van de Koninklijke landmacht zijn ondergebracht bij het Materieellogistiek Commando (MATLOGCO) en het Opleidings- en Trainingscommando (OTCO).

#### *Materieellogistiek Commando (MATLOGCO)*

Het MATLOGCO is verantwoordelijk voor de materieellogistieke keten van de Koninklijke landmacht. Dat betekent in de eerste plaats de verantwoordelijkheid voor het «voorzien in» en de «instandhouding van» het materieel van de Koninklijke landmacht. Het eindproduct van het MATLOGCO is het continu voorzien in gebruiksgereed materieel en voorraden voor alle eenheden van de Koninklijke landmacht. Hiertoe worden drie taken onderscheiden: het inrichten en ten dele verrichten van het materieellogistieke proces, het ontwikkelen van normen voor het materieellogistieke proces en het ontwikkelen van daarbij behorend functioneel logistiek beleid.

Het MATLOGCO bestaat uit een staf waarin de volgende elementen zijn opgenomen: de afdeling Wetenschappelijk Onderzoek, de systeemgroep Verwerving, de systeemgroep Wapen- en Transportsystemen (WTS) (inclusief de Mechanische Centrale Werkplaats (MCW) van het HOBKL), de systeemgroep Informatievoorziening (IV) (inclusief het Informatie Voorzieningsbedrijf KL (IVKL), het Centrum voor Technologie en Missie-ondersteuning (CTM, nu nog ECW)), de systeemgroep Logistieke Operaties (inclusief het Landelijk Bevoorradingsbedrijf KL (LBBKL)) en het Command en Control Support Centre.

Het Command en Control Support Centre (C2SC) te Ede is het expertisecentrum van de Koninklijke landmacht op het gebied van de operationele

informatievoorziening en onderhoudt daartoe de operationele C3I-architectuur. Zij doet dit in internationaal verband in het Multilateral Interoperability Program; bovendien zijn officieren van andere defensie-onderdelen en van buitenlandse defensieorganisaties werkzaam of als liaison geplaatst op het C2SC. Het C2SC voorziet de eenheden van de Koninklijke landmacht van systemen op het gebied van de operationele informatievoorziening, zoals ISIS en BMS en op het gebied van operationele transmissie, zoals TITAAN. Het C2SC integreert daartoe civiel ontwikkelde modules, deelsystemen en componenten tot voor de Koninklijke landmacht bruikbare en veilige systemen. Tot slot voert het C2SC opleidings- en trainingstaken uit op het gebied van de door haar ontwikkelde systemen. De combinatie van ontwikkelen/integreren en opleiding en training is essentieel voor het concept van evolutionair ontwikkelen.

<b>Prestatiegegevens MATLOGCO Ontkoppeld onderhoud</b>	<b>Meeteenheid</b>	<b>Realisatie 2002</b>	<b>Vermoede- lijke uitkomst 2003</b>	<b>Raming 2004 in aantallen</b>	<b>Uitgaven 2004 (x € 1 000)</b>
Elektronisch	Mensuren	179 000	182 000	182 000	
Mechanisch	Mensuren	305 000	290 000	290 000	
Overige steun	Mensuren	9 000	9 000	9 000	
<b>Totaal</b>					<b>166 824</b>

<b>Prestatiegegevens MATLOGCO Bevoorradingprocessen</b>	<b>Meeteenheid</b>	<b>Realisatie 2002</b>	<b>Vermoedelijke uitkomst 2003</b>	<b>Uitgaven 2004</b>
Klasse I	in € 1 000		23 184	24 905
Klasse II/IV PGU	in € 1 000		36 617	52 877
Klasse II/IV Overig	in € 1 000		44 427	49 155
Klasse III	in € 1 000		19 628	22 043
Klasse V	in € 1 000		30 225	28 637
<b>Totaal</b>	<b>in € 1 000</b>	<b>186 000</b>	<b>154 081</b>	<b>177 617</b>

Voor de omschrijving van de producten van MATLOGCO wordt verwezen naar de groeiparagraaf. De uitgaven zijn wel verdeeld over de operationele doelstellingen (zie artikel 02), maar de combinatie doelstellingen, producten en uitgaven konden nog niet worden verwerkt in deze tabel.

#### *Opleidings- en Trainingscommando (OTCO)*

Met de oprichting van het OTCO wordt uitvoering gegeven aan concentratie van kennis en ervaring van opleidings- en trainingsprocessen, onderwijsmethodieken, onderwijstechnieken en internationale ontwikkelingen. Daarnaast wordt het beheer van opleidings- en trainingsfaciliteiten waarvoor specifieke kennis en/of vaardigheden zijn vereist, dan wel schaars zijn, ondergebracht bij het OTCO. Het OTCO zal tevens in staat zijn om een integrale en professionele ondersteuning van opleiding en training te leveren, waarbij de samenhang tussen de opleidingsniveaus wordt bewaakt en flexibel kan worden ingespeeld op veranderingen.

Het OTCO draagt bij aan alle hoofdprocessen van de Koninklijke landmacht, namelijk met individuele opleidingen aan het personele proces, met trainingsondersteuning aan het primaire proces en met kennis aan de besturende en de ondersteunende processen. Daartoe bestaat het OTCO uit een staf, zeven opleidingscentra (Manoeuvre, Vuursteun, Genie, Logistiek, Rijden, Initiële Opleidingen en de Koninklijke Militaire School) en de Lichamelijke Oefening- en Sportorganisatie (LO/S).

De essentiële bijdrage van het OTCO aan het primaire proces, de vorming van operationeel gereede eenheden, zal de komende jaren meer en meer nadruk krijgen in de activiteiten van het OTCO. De opleidings- en trainingsactiviteiten hebben een duidelijke relatie met de activiteiten van het Operationeel Commando (OPCO). De Koninklijke landmacht onderzoekt de noodzaak en mogelijkheden voor verdere integratie van het OTCO in het OPCO.

<b>Prestatiegegevens OTCO Afnemers</b>	<b>Soort opleiding</b>	<b>Meeteenheid</b>	<b>Raming 2004 in aantallen</b>	<b>Uitgaven 2004 (x € 1 000)</b>
Koninklijke landmacht	Initiële opleidingen	opl. plaatsen	12 000	119 660
HRF(L)HQ	Vervolgopleidingen	opl. plaatsen	430	
	Uitzendopleidingen	opl. plaatsen	78	
Air Manoeuvre Brigade	Vervolgopleidingen	opl. plaatsen	2 580	
	Uitzendopleidingen	opl. plaatsen	1 014	
	Trainingsonderst.	opl. dagen	8 750	
Gemech. brigade 13	Vervolgopleidingen	opl. plaatsen	2 150	
	Uitzendopleidingen	opl. plaatsen	390	
	Trainingsonderst.	opl. dagen	1 750	
Gemech. brigade 41	Vervolgopleidingen	opl. plaatsen	2 580	
	Uitzendopleidingen	opl. plaatsen	390	
	Trainingsonderst.	opl. dagen	1 750	
Gemech. brigade 43	Vervolgopleidingen	opl. plaatsen	4 300	
	Uitzendopleidingen	opl. plaatsen	2 496	
	Trainingsonderst.	opl. dagen	17 500	
Combat Support & Support Command	Vervolgopleidingen	opl. plaatsen	3 440	
	Uitzendopleidingen	opl. plaatsen	1 170	
	Trainingsonderst.	opl. dagen	3 500	
Div. logistiek Cdo	Vervolgopleidingen	opl. plaatsen	5 590	
	Uitzendopleidingen	opl. plaatsen	1 950	
	Trainingsonderst..	opl. dagen	1 750	
Overige eenheden	Vervolgopleidingen	opl. plaatsen	21 930	
	Uitzendopleidingen	opl. plaatsen	312	
Totaal vervolgopleidingen			43 000	92 727
Totaal uitzendopleidingen			7 800	5 877
Totaal trainings onderst.			35 000	6 841
Totaal uitgaven				225 105

#### *Koninklijke Militaire Academie*

De Koninklijke Militaire Academie (KMA) is, zowel voor de Koninklijke landmacht als de Koninklijke luchtmacht en de Koninklijke marechaussee, het instituut dat de opleiding en vorming verzorgt tot officier. Jaarlijks studeren hier tussen 300 en 400 studenten af. De prestatiegegevens van de KMA zijn in onderstaande tabel opgenomen.



<b>Prestatiegegevens KMA Afnemer</b>	<b>Soort opleiding</b>	<b>Meeteenheid</b>	<b>Raming 2004 in aantallen</b>	<b>Uitgaven 2004 (x € 1000)</b>
Koninklijke landmacht	Opleiding lang model	opgeleide leerling	72	2 537
	Opleiding kort model	opgeleide leerling	148	4 945
	Specialisten	opgeleide leerling	50	834
	Overige opleidingen	opgeleide leerling	40	179
Koninklijke luchtmacht	Opleiding lang model	opgeleide leerling	34	1 198
	Opleiding kort model	opgeleide leerling	155	5 179
	Specialisten	opgeleide leerling	48	801
Koninklijke marechaussee	Opleiding kort model	opgeleide leerling	18	601
Niet of nog niet toe te rekenen uitgaven		uitgaven		21 460
Totaal (initieel)		uitgaven		37 734

De kolom opgeleide leerlingen per krijgsmachtdeel is het aantal dat per deelopleiding daadwerkelijk zal afronden in 2004. Dit zijn dus alleen de zogenaamde «laatste-jaars».

### **Ondersteuning door ondersteunende eenheden Koninklijke luchtmacht**

De ondersteunende eenheden van de Koninklijke luchtmacht zijn ondergebracht bij het ressort Logistiek Centrum Koninklijk luchtmacht (LCKLu) en het ressort Opleidingen Koninklijke luchtmacht (OKLu).

#### *Logistiek Centrum Koninklijke Luchtmacht*

Het LCKLu is verantwoordelijk voor een groot deel van het instandhoudingbeheer van de (wapen)systemen van de Koninklijke luchtmacht. Naast een staf bestaat het LCKLu uit een drietal divisies. De Divisie Wapensysteem Ondersteuning (DWO) is belast met materieel-logistiek beheer en verwervingsactiviteiten voor (wapen)systemen in de instandhoudingfase. De uitvoerende taken op het gebied «onderhoud en bevoorrading» zijn ondergebracht bij de Logistieke Divisie Woensdrecht (LDW) en de Logistieke Divisie Rhenen (LDR).

De bijdrage van het LCKLu aan de operationele gereedheid van de Koninklijke luchtmacht (en de Tactische Luchtmacht (TL) in het bijzonder) bestaat met name uit instandhoudingbeheer, preventief en correctief onderhoud en modificaties. Ten aanzien van het instandhoudingsbeheer en het correctief onderhoud bestaan geen goed hanteerbare prestatiegegevens. Om de relatie met de uitgaven te leggen, is deze wel als activiteit opgenomen maar niet gekwantificeerd.

<b>Prestatiegegevens LCKlu</b> <b>Operationele doelstelling</b>	<b>Omschrijving</b>	<b>Meet-eenheid</b>	<b>Realisatie 2002</b>	<b>Vermoedelijke uitkomst 2003</b>	<b>Raming 2004 in aantallen</b>	<b>Uitgaven 2004 (x € 1000)</b>
<b>Jachtvliegtuigen</b>	Instandh. beheer/correctief onderh.	n.v.t.	–	–	–	
	Modificaties F16	aantal	13	19	11	
	Modificaties PC-7	aantal	0	1	11	
	Preventief onderhoud PC-7	aantal	21	28	27	
Totaal jachtvliegtuigen		uitgaven				46 500
<b>Gevechts- en transport-helikopter</b>	Instandh. beheer/correctief onderh.	n.v.t.	–	–	–	
	Preventief onderhoud	aantal	7	7	7	
	Modificaties	aantal	3	23	18	
Totaal helikopters		uitgaven				21 000
<b>Lutra/tankervliegtuigen</b>	Instandh. beheer /correctief onderh.	n.v.t.	–	–	–	
Totaal Lutra/tankervliegtuigen		uitgaven				2
<b>Geleide wapens</b>	Instandh. beheer/correctief onderh.	n.v.t.	–	–	–	
Totaal Geleide wapens		uitgaven				8 000
Niet of nog niet toe te rekenen						79 951
Totaal						155 453

### *Opleidingen Koninklijke Luchtmacht*

Het ressort Opleidingen Koninklijke Luchtmacht (OKLu) is een Resultaat Verantwoordelijke Eenheid (RVE) die voorziet in het beheer van opleidingscapaciteit zowel binnen als buiten de Koninklijke Luchtmacht. Het OKLu is verantwoordelijk voor vrijwel de gehele opleidingscapaciteit van de Koninklijke Luchtmacht. Uitgezonderd hiervan zijn de opleidingen die worden gegeven aan de Koninklijke Militaire Academie (KMA), het Instituut Defensie Leergangen (IDL) en de vervolgvliegopleiding in de USA. Onder het ressort OKLu ressorteren de Koninklijke Militaire School Luchtmacht (KMSL) en de Vliegbasis Woensdrecht (Vlb Wdt). Daarnaast voorziet het ressort OKLu in de openstelling van de Vliegbasis Woensdrecht en ondersteuning aan de op het agglomeraat gevestigde onderdelen.

De opleidingsactiviteiten die onder verantwoordelijkheid van het ressort OKLu vallen, omvatten het verzorgen van initiële-, om- en bijscholingsopleidingen om nieuw en zittend personeel gereed te maken en te houden om te functioneren bij de Koninklijke Luchtmacht.

<b>Prestatiegegevens OKlu</b>	<b>Meeteenheid</b>	<b>Realisatie 2002</b>	<b>Vermoede- lijke uitkomst 2003</b>	<b>Raming 2004 in aantal- len</b>	<b>Uitgaven 2004 (x € 1000)</b>
Initiële opleiding	Leerlingen	1 035	800	800	
Initiële vliegopleidingen	LLVU*/leerlingen	3 605	3 251 / 40	3 251 / 81	
Overige opleidingen	Cursisten	11 356	10 000	10 001	
Totaal toe te rekenen uitgaven					0
Niet of nog niet toe te rekenen uitgaven					83 519
Totaal					83 519

\* LLVU – leerlingvliegreuren – deze wordt als meeteenheid gebruikt om de productiviteit weer te geven.

### **Ondersteuning door ondersteunende eenheden Koninklijke marechaussee**

De ondersteunende eenheid van de Koninklijke marechaussee betreft het Opleidingscentrum Koninklijke marechaussee. In de extracomptabele toerekening van de uitgaven is dit bedrag opgenomen onder «Nog niet toe te rekenen uitgaven». De ramingen voor het OCKMar zijn gebaseerd op de formatiesterkte (inclusief leerlingen).

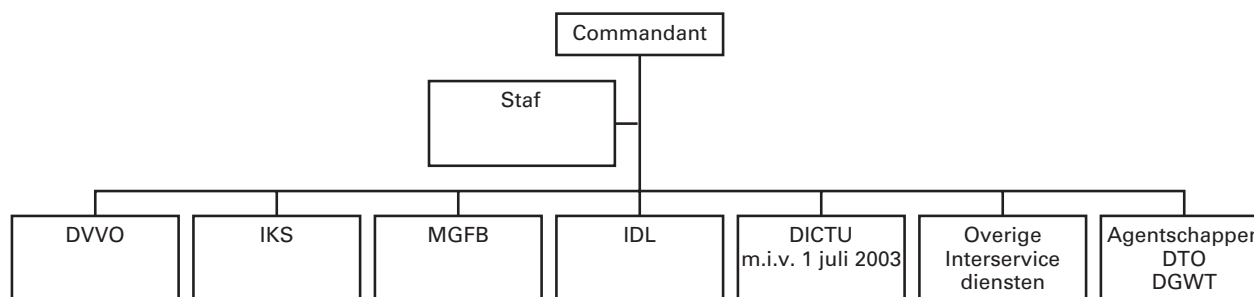
Volledige kwantificering van de ontvlechting is niet mogelijk geweest. Voor de ontwerpbegroting 2005 zal toerekening van niet-initiële opleiding aan het OCKmar naar operationele taakvelden plaatsvinden.

Er zijn nog geen prestatie-indicatoren voor het OCKMar gepresenteerd. Het lopende jaar wordt gebruikt om ervaringscijfers op te bouwen om daarmee in de ontwerpbegroting 2005 met prestatie-indicatoren te kunnen komen.

### **Ondersteuning Krijgsmacht door Defensie Interservice Commando**

Het Defensie Interservice Commando (Dico) levert ondersteuning van velerlei aard aan de krijgsmachtdelen. Deze kunnen zich hierdoor beter op hun primaire taken toeleggen. Door de concentratie van gelijksoortige activiteiten bij interservice dienstverlenende organisaties is een doelmatige ondersteuning van de krijgsmacht mogelijk. Het Dico bestaat uit twee agentschappen, vijftien resultaatverantwoordelijke eenheden en een staf.

De organisatie ziet er als volgt uit:



In 2003 is een pilot gestart om de uitgaven voor bepaalde producten/diensten van de Defensie Verkeers- en Vervoersorganisatie (DVVO) bij de afnemer neer te leggen. De afnemer (ondermeer de operationele eenheid) wordt dan belast voor de afname van producten/diensten. Dit draagt bij aan een betere afstemming van vraag en aanbod van ondersteunende producten en loopt vooruit op de defensiebrede ontwikkelingen, waarbij er naar wordt gestreefd de volledige ondersteuning als batenlastendienst(en) te positioneren.

Voor de overige uitgaven van Dico-eenheden is, daar waar mogelijk, een toerekening gemaakt naar de operationele doelstellingen van de krijgsmacht. Voor DVVO is dit gedaan op basis van de uitgaven voor specifieke dienstverlening.

Bij de overige in de tabel opgenomen eenheden betreft het een toerekening op basis van het percentage van de personele omvang van de afnemers. De toelichting van producten/diensten van de Dico-eenheden is na onderstaande tabel opgenomen.

	DVVO 2004	MGFB*) 2004	IDL 2004	CBMS 2004	MDD 2004	DGV 2004	Totaal 2004
Eskaderschepen	1 112	1 739	543	283	388	680	4 745
Onderzeedienst	176	275	86	45	61	107	750
Mijnendienst	351	549	171	89	123	215	1 498
Helikoptergroep	234	366	114	60	82	143	999
Maritieme patrouillegroep	410	641	200	104	143	251	1 749
Marinierseenheden	1 054	1 648	514	268	368	644	4 496
Caribische eenheden	234	366	114	60	82	143	999
Overig Koninklijke marine	2 283	3 569	1 114	581	797	1 396	9 740
HRF(L)HQ	624	331	101	54	74	129	1 313
Air Manoeuvre Brigade	2 807	1 488	456	242	332	582	5 907

	DVVO 2004	MGFB*) 2004	IDL 2004	CBMS 2004	MDD 2004	DGV 2004	Totaal 2004
Gemech. brigade 13	3 119	1 653	506	269	369	647	6 563
Gemech. brigade 41	2 807	1 488	456	242	332	582	5 907
Gemech. brigade 43	2 496	1 322	405	215	295	517	5 250
Combat Support & Support Command	2 807	1 488	456	242	332	582	5 907
Div. logistiek Cdo	4 367	2 314	709	377	516	905	9 188
Exp. log. ondersteuning	0	0	0	0	0	0	0
Nat. res. bataljon	0	0	0	0	0	0	0
NL-deel cimis group north	0	0	0	0	0	0	0
NL cimis support unit	0	0	0	0	0	0	0
Overig Koninklijke landmacht	12 167	6 447	1 975	1 047	1 436	2 521	25 593
Jachtvliegtuigen	1 770	2 347	900	382	524	918	6 841
Gevechtshelikopters	442	587	225	95	131	229	1 709
Transporthelikopters	442	586	226	96	130	230	1 710
Lutra/tankervliegtuigen	316	419	161	68	94	164	1 222
Geleide wapens	379	503	193	82	112	197	1 466
Air Operations control station	253	335	129	55	75	131	978
Overig Koninklijke luchtmacht	2 718	3 605	1 383	587	805	1 410	10 508
Taakveld 1 Beveiliging	20	611	10	99	136	239	1 115
Taakveld 2 Handhaving vreemd. Wet	48	1 484	25	242	331	580	2 710
Taakveld 3 Politietaken Defensie	25	784	13	128	175	307	1 432
Taakveld 4 Politietaken burgerlucht.v.terr.	4	133	2	22	30	52	243
Taakveld 5 Assistentie verlening en bijstand	2	66	1	11	15	26	121
Overig Koninklijke marechaussee	44	1 351	23	220	302	528	2 468
Totaal							123 127

\* Bij het MGFB zijn niet de totale uitgaven verdeeld maar de totale uitgaven (€ 59,463 miljoen) minus de totale ontvangsten CMH en MRC (€ 20,955 miljoen) verdeeld.

*Defensie Verkeers- en Vervoersorganisatie*

De Defensie Verkeers- en Vervoersorganisatie (DVVO) is belast met het op ieder gewenst moment voorbereiden en (doen) leveren van verkeers- en vervoersdiensten voor het gehele ministerie van Defensie.

De levering van vervoersdiensten geschiedt door inzet van eigen capaciteit, inzet van op enig moment vrije operationele vervoerscapaciteit (virtuele capaciteit) van de krijgsmachtdelen of door inhuur extern. De DVVO is verantwoordelijk voor de samenstelling van een zo optimaal mogelijke mix van inzet van deze drie componenten waarbij gestreefd wordt naar een zo hoog mogelijke inzet van eigen capaciteit of virtuele capaciteit en een daardoor zo laag mogelijke inhuur van externe vervoersdiensten.

<b>Prestatiegegevens DVVO</b>	<b>Meeteenheid</b>	<b>Realisatie 2002</b>	<b>Vermoedelijke uitkomst 2003*</b>	<b>Raming 2004*</b>
<i>Wegvervoer</i>				
Vrachtovervoer	in dagen	15 196	14 721	14 721
Vrachtovervoer	in aantal pallets	377 918	317 739	317 739
Personenvervoer	in uren	133 433	73 050	73 050
Steunverlening viertonners	in dagen	122	24	24
<i>Luchtvervoer</i>				
Goederenvervoer	ton-vliegreun	7 203	4 538	4 538
Personenvervoer	vliegreun	71 076	28 512	28 512
<i>Spoorvervoer</i>				
Goederenvervoer	ton/kilometers	15 669 823	8 758 698	8 758 698
<i>Zeevervoer</i>				
Goederenvervoer	lanemetervaardagen	281 298	116 850	116 850
Ferryvervoer	overtochten	5 306	840	840

\* De behoeftestelling zal nog moeten worden bijgesteld enerzijds omdat de overheveling van de negen producten naar de defensieonderdelen en de aangepaste planning van de overige producten nog moeten worden verwerkt en anderzijds omdat de klanten de definitieve planning nog moeten aangeven. De inhuurproducten waarvan het budget is overgeheveld betreffen: dienstepersonenauto zonder chauffeur, vrachtauto zonder chauffeur, minibus, taxikaart, containers, spoorvervoer, goederenvervoer over water, bulkvervoer klasse 3 en busvervoer in het kader van woonwerkverkeer en schoolvervoer.

<b>Doelmatigheidsindicatoren verkeers- en vervoersdiensten</b>	<b>Realisatie 2002</b>	<b>Vermoedelijke uitkomst 2003</b>	<b>Raming 2004</b>
Bezettingsgraad eigen chauffeurs	93%	85%	85%
Bezettingsgraad eigen voertuigen	61%	60%	60%
Inzetgraad eigen voertuigen	74%	70%	70%
Beladingsgraad eigen voertuigen	45%	45%*	45%*

\* Binnen de defensieorganisatie is het nagenoeg niet mogelijk om retourvracht in te plannen. Derhalve rijden voertuigen veelal leeg terug (m.u.v. lijndienstvervoer).

Het Instituut Keuring en Selectie Defensie (IKS) is een professioneel facilitair keuringsinstituut. Zij ondersteunt op transparante wijze de defensieonderdelen door het tijdig aanleveren van overeengekomen keuringsprofielen. Daarnaast levert zij ondersteunende diensten aan de personeelsvoorzieningselementen. Tot slot wordt ondersteuning geleverd door te fungeren als intermediair tussen de defensieonderdelen en belangstellenden voor een burger- of specialistische functie bij Defensie.

Prestatiegegevens IKS	Meeteenheid	Afnemer	Realisatie 2002	Vermoedelijke uitkomst 2003	Raming 2004	Uitgaven 2004 (x € 1000,-)
Initiële keuringen:	aantal	KM	3 592	3 033	2 150	1 933
	aantal	KL	11 349	6 893	7 500	6 743
	aantal	KLU	1 600	408	350	315
	aantal	KMAR	2 227	1 040	1 150	1 034
Bijzondere keuringen:	aantal	KM	1 083	960	1 600	1 438
	aantal	KL	399	747	800	719
	aantal	KLU	0	110	0	0
	aantal	KMAR	204	367	400	360
Scholings- en beroepskeuze advies:	aantal	KM	303	442	960	863
	aantal	KL	397	516	736	662
	aantal	KLU	152	339	520	467
	aantal	KMAR	73	240	208	187
	aantal	diverse	–	–	76	68

Initiële keuring = keuringen van sollicitanten die voorafgaand aan de aanstelling van militair de status van burger hebben;

Bijzondere keuring = keuringen ten behoeve van de doorstroom van militairen;

Scholings- en beroepskeuze advies = adviezen aan militairen ten behoeve van doorstroom en uitstroom.

Doelmatigheidsindicatoren keuringen en selectie	Realisatie 2002	Vermoedelijke uitkomst 2003	Raming 2004
Doorlooptijd selectie (in aantal weken)	2–4	2–4	2–4

#### Militair Geneeskundig Facilitair Bedrijf

Het Militair Geneeskundig Facilitair Bedrijf (MGFB) draagt binnen de richtlijnen van de Hoogste Medische Autoriteit (HMA) en van Commandant Dico, op doelmatige wijze bij aan de inzetbaarheid van militairen door de zorgverlening die de krijgsmachtdelen leveren bij de inzet van operationele eenheden te ondersteunen. Het MGFB verricht de volgende activiteiten:

- het voorzien in de behoefte aan uitzendbaar medisch specialistisch personeel;
- het bieden van zorgcapaciteit (medisch specialistische en revalidatie) voor de opvang van (grotere aantallen) militaire slachtoffers;
- het voorzien in medisch specialistische zorg en revalidatiezorg;
- het verzorgen van de geneeskundige opleidingen voor militair personeel;
- het verzorgen van de logistiek van geneeskundige goederen en diensten;

- het ontwikkelen van beleid en geven van advies aan politieke en ambtelijke leiding.

Het MGFB is opgebouwd uit vier divisies en een staf. Deze staf verzorgt de nodige ondersteuning op het gebied van interne besturing en beheersing van de MGFB-organisatie. De divisies zijn het Centraal Militair Hospitaal (CMH), het Militair Revalidatie Centrum (MRC), het Opleidingscentrum Militair Geneeskundige Diensten (OCMGD) en het Militair Geneeskundig Logistiek Centrum (MGLC).

Met ingang van 1 september 2002 beschikt het OCMGD over drie vakgroepen in plaats van de 5 opleidingsrichtingen. De opdracht om te concentreren op hoogwaardige opleidingen is de basis geweest voor de nieuwe organisatie. Een aantal opleidingen is vervallen. Over een aantal opleidingen dient nog besluitvorming plaats te vinden.



<b>Prestatiegegevens MGFB</b>	<b>Meeteenheid</b>	<b>Realisatie 2002</b>	<b>Vermoedelijke uitkomst 2003</b>	<b>Raming 2004</b>
<b>Centraal Militair Hospitaal</b>				
Bedcapaciteit	aantal	45	45	45
Bedcapaciteit calamiteitenhospitaal (maximaal)	aantal	300	300	300
1e consulten polikliniek	aantal	15 445	15 450	15 450
Verpleging	dagen	9 001	10 800	10 800
Verrichtingen polikliniek	aantal	15 560	15 700	15 700
Verrichtingen OK	aantal	3 461	3 500	3 500
functie-onderzoeken	aantal	16 903	16 100	16 100
<b>Militair Revalidatie Centrum</b>				
Bedcapaciteit	aantal	80	80	80
Revalidatie	behandeluren	45 305	46 150	46 150
Verpleging	dagen	24 261	24 500	24 500
<b>Opleidingscentrum militair Geneeskundige Dienst</b>				
Algemeen militair arts (AMA)	aantal geslaagde cursisten	184	168	168
Algemeen militair verpleegkundige (AMV)	aantal geslaagde cursisten	198	268	268
Militairen met geneeskundige neventaak	aantal geslaagde cursisten	–	–	–
Geneeskundig hulp personeel	aantal geslaagde cursisten	–	–	–
Militaire geneeskundige opleidingen (MILGO)	aantal geslaagde cursisten	1 257	1 236	1 236
<b>Militair Geneeskundig Logistiek Centrum</b>				
Orderregels bevoorrading	aantal	61 297	60 000	60 000
Receptregels apotheek	aantal	55 031	49 500	49 500
Assemblages optiek	aantal	8 542	8 650	8 650
Aanmaak diepvriesbloed	zakken	0	807	1 052
Bloedverstrekingen	aantal	650	645	645
Tijdige levering	in procenten			90
<b>Inzetbaarheid medische teams</b>				
Samenstelling team:	Benodigde uitzendmaanden:			
1 chirurg	66 vullingsgraad in procenten	101	100	100
1 anaesthesist	66 vullingsgraad in procenten	75	70 – 75	70 – 75
2 operatie assistenten	132 vullingsgraad in procenten	85	90	90
1 anaesthesie-medewerker	66 vullingsgraad in procenten	107	100	100

#### *Instituut Defensie Leergangen*

De ondersteuning op het gebied van de managementopleidingen wordt verzorgd door het Instituut Defensie Leergangen (IDL). Het IDL staat in nauwe samenwerking met de defensieonderdelen borg voor kwalitatief hoogwaardige opleidingen en cursussen voor leidinggevenden van Defensie en Staffunctionarissen bestemd voor midden-, hoger- en topniveau uit binnen- en buitenland, evenals voor een professionele verzorging van congressen en seminars binnen Defensie.

In het kader van de bestuurlijke integratie van het KIM, de KMA en het IDL levert het IDL een bijdrage aan het oprichten van de Faculteit Militaire Wetenschappen (FMW), waarvan de juridische zetel op het IDL is gevestigd.

Prestatiegegevens IDL	Meeteenheid	Realisatie 2002	Vermoede-lijke uitkomst 2003	Raming 2004
Koninklijke marine	aantal geslaagde cursisten	138	174	172
Koninklijke landmacht	aantal geslaagde cursisten	108	97	96
Koninklijke luchtmacht	aantal geslaagde cursisten	112	125	125
Leergang Topmanagement Defensie (LTD)	aantal geslaagde cursisten	10	23	12
International Staff Officers Course (ISOOC)	aantal geslaagde cursisten	81	56	80
Nato Defense Orientation Course (NDOC) en NATO Orientation Course (NOC)	aantal geslaagde cursisten	63	61	85
Overige interservice opleidingen	aantal geslaagde cursisten	30	82	54

#### *Defensie ICT-uitvoeringsorganisatie*

De Defensie ICT-uitvoeringsorganisatie (DICTU) is per 1 juli 2003 binnen Dico ondergebracht als een Resultaat Verantwoordelijke Eenheid. De doelstelling van de DICTU is door middel van concentratie van IV-deskundigheid alle uitvoerende processen voor realisatie en instandhouding (verwerving, contracten-/relatiebeheer, functioneel beheer en projectenrealisatie) van (tenminste) de defensiebrede informatievoorziening te regisseren, te begeleiden en te realiseren. Met een op zijn taak toegesneden DICTU is Defensie in staat om met leveranciers op IV-gebied, intern en extern Defensie, als professionele klant op de ICT-markt om te gaan.

#### *Overige Interservice Diensten*

Onder het ressort Overige Interservice Diensten (OID) vallen de volgende Dico-bedrijven:

- Defensie Materieel Codificatiecentrum (DMC),
- Defensie Archieven-, Registratie- en Informatiecentrum (DARIC),
- Dienst Personeels- en Salarisadministratie (PSA),
- Centrale Beheerorganisatie Militair Salarissysteem (CBMS),
- Maatschappelijke Dienst Defensie (MDD),
- Diensten Geestelijke Verzorging (DGV),
- Bureau Internationale Militaire Sport (BIMS),
- Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen en Museum (KTOMM) Bronbeek,
- Eenheid Claims,
- Defensie Horeca Organisatie (DHO).

#### *Defensie Materieel Codificatiecentrum*

De materieelcodificatie wordt uitgevoerd door het Defensie Materieel Codificatiecentrum (DMC). Het DMC vervult de door de Navo vereiste functie van Nationaal Codificatie Bureau (NCB), bewaakt de toepassing van het NATO Codificatie Systeem in Nederland en ontwikkelt en beheert een codificatie-informatiesysteem (DEMCIS) dat ter beschikking wordt gesteld aan de krijgsmacht delen. De dienstverlening is gericht op het

bevorderen van interoperabiliteit binnen de Nederlandse krijgsmacht en de Navo en het doelmatig ondersteunen van de logistieke processen, waarmee een belangrijke bijdrage wordt geleverd aan de nationale en internationale operationele gereedheid van de defensie-eenheden. DMC behandelt ongeveer 2000 buitenlandse codificatie-aanvragen per jaar en heeft ongeveer 49 000 artikelen in onderhoud.

#### *Dienst Archieven-, Registratie- en Informatiecentrum*

De ondersteuning op het gebied van archieven wordt verzorgd door de Dienst Archieven-, Registratie- en Informatiecentrum (DARIC). De DARIC verzorgt de centrale documentaire informatievoorziening en voert de algemene secretarie van het ministerie. De archiveringstaak omvat het in goede staat houden en bewaren van aan de DARIC toevertrouwde informatiebronnen, alsmede overbrenging van archieven naar rijksarchief-bewaarplaatsen. De DARIC verstrekt telefonische en schriftelijke informatie over het gearhiveerde. De DARIC beheert ongeveer 48 000 strekkende meters archief.

Het NIOD-rapport<sup>1</sup> was de aanleiding om op het gebied van de documentaire informatievoorziening (DIV) en het archief een aantal maatregelen te treffen. Deze maatregelen zijn verwoord in het zogenoemde DIVAB (Deltaplan documentaire informatievoorziening en archiefbeheer). Dit Deltaplan omvat het totaal aan te nemen maatregelen op zowel korte als de langere termijn, teneinde te komen tot een defensiebreed beleid ten aanzien van DIV, dat – met gebruik van één defensiebrede elektronische applicatie – voldoet aan de gestelde eisen. Dit betreft onder andere het schonen van de archieven, wegwerken van achterstanden en zorgdragen voor de implementatie van de beleidsvisie DIV-Online.

#### *Dienst Personeels- en salarisadministratie*

De Dienst Personeels- en Salarisadministratie (PSA) verzorgt de uitvoering van de salarisadministratie, de loonspaarregelingen en de personele- en financiële informatievoorziening voor het burgerpersoneel van Defensie (ongeveer 140 000 incidentele/permanente mutaties en ongeveer 140 000 collectieve mutaties per jaar en ongeveer 184 000 reisdeclaraties). Ten behoeve van het militair personeel verzorgt de dienst het deblokken van de spaarlonen en de uitvoering van de premiespaarregeling (ongeveer 9 000 mutaties). Daarnaast wordt de begrotingsbelasting voor de militaire bezoldiging verzorgd. PSA is tevens inhoudingsplichtige.

De premiespaarregeling is per 1 januari 2003 afgeschaft. De laatste premiebetalingen zullen in 2007 plaatsvinden. De spaarloonregeling zal, in gewijzigde vorm, in ieder geval in 2003 van kracht blijven en de hieraan verbonden reguliere werkzaamheden zullen naar verwachting tot 2008 blijven doorgaan.

#### *Centrale Beheerorganisatie Militair Salarissysteem*

De Centrale Beheerorganisatie Militair Salarissysteem (CBMS) beheert het Nieuw Salarissysteem Krijgsmacht (NSK) en stelt de betaaltape ter beschikking van het Directoraat-Generaal Financiën en Control (DGFC) voor de betaling van salarissen, toelagen en vergoedingen aan het militair personeel van Defensie c.q. hun verwanten. CBMS is tevens inhoudingsplichtige.

#### *Maatschappelijke Dienst Defensie*

De bedrijfsmaatschappelijke dienstverlening wordt verzorgd door de Maatschappelijke Dienst Defensie (MDD). De MDD richt zich primair op de

---

<sup>1</sup> Het rapport «Srebrenica een «veilig» gebied» van het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD).

ondersteuning bij de operationele inzet, levert diensten in het kader van het reguliere bedrijfsmaatschappelijk werk en verleent speciale ondersteuning bij reorganisaties. De MDD neemt de hulp- en dienstverlening aan burger- en militair personeel, aan het thuisfront, aan de organisatie en aan (aspirant)veteranen voor zijn rekening. Het bedrijfsmaatschappelijk werk vergroot het welbevinden van deze groepen binnen de Defensieorganisatie. De MDD draagt op die manier bij aan de motivatie en inzetbaarheid van het personeel.

#### *Diensten Geestelijke Verzorging*

De geestelijke verzorging in de krijgsmacht wordt verzorgd door vijf interservice diensten geestelijke verzorging: de rooms-katholieke, de protestantse, de joodse, de humanistische en de hindoe (deze laatste dienst is per 5 maart 2003 toegevoegd). Deze diensten zijn organisatorisch ondergebracht in de Diensten Geestelijke Verzorging (DGV). De DGV verlenen geestelijke verzorging aan militairen en waar nodig ook aan de gezinsleden van militairen volgens de richtlijnen van de zendende instanties. De DGV zijn voortdurend beschikbaar om, mede in het kader van het streven van Defensie naar hoogwaardige personeelszorg, vanuit de verschillende godsdienstige en levensbeschouwelijke achtergronden, begeleiding en zorg te bieden inzake levensbeschouwelijke/ethische vragen en bij (geestelijke) nood.

#### *Bureau Internationale Militaire Sport*

Ondersteuning op het gebied van internationale sport wordt verzorgd door het Bureau Internationale Militaire Sport (BIMS). Het BIMS zorgt voor de organisatie van internationale militaire sporttoernooien (3 in Nederland in 2004) en uitzending van de militaire équipes (voor 2004: 40 deelnames aan buitenlandse sporttoernooien en 15 aan wereldkampioenschappen). Tevens coördineert het BIMS de militaire sport op nationaal niveau. Daarnaast stimuleert het BIMS sportbeoefening en (individuele) begeleiding van topsporters binnen de Defensieorganisatie.

#### *Het Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen en Museum*

Het Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen en Museum (KTOMM) Bronbeek, dient als verzorgingstehuis voor oud-militairen van alle krijgsmachtdelen, beneden de categorie officieren (verzorgingscapaciteit van 50 oud-militairen). Het houdt een koloniaal museum in stand, dat in 1996 door de Traditiecommissie Krijgsmacht officieel als krijgsmachtdeel-museum is aangemerkt (ongeveer 17 000 bezoekers per jaar). Daarnaast ondersteunt KTOMM Bronbeek het veteranenbeleid van de minister op een actieve wijze en dient het als plaats voor het houden van herdenkingen en reünies.

#### *Eenheid Claims*

Het beheren van de schadeclaims wordt verzorgd door de Eenheid Claims. Deze organisatie is met ingang van 1 januari 2003 van de Directie Juridische Zaken overgeheveld naar het Dico en is als zelfstandige resultaat verantwoordelijke eenheid opgenomen.

De taken van de Eenheid Claims zijn:

- behandeling van schadeclaims van derden op Defensie op civielrechtelijke gebied namens de defensieonderdelen, Dico en de Centrale organisatie. Het betreft materiële schade en letsel- en overlijdensschade;
- oefenschade;
- NATO- en Pfp-schade (Partnership for Peace);

- verhaal schade op grond van de Verhaalswet Ongevallen Ambtenaren (VOA);
- het maken van schadebeleid voor Defensie;
- advisering ten aanzien van schadepreventie en overige vragen op het gebied van schade.

In de loop van 2003 zal aandacht worden besteed aan het ontwikkelen van prestatiegegevens en doelmatigheidsindicatoren voor de Eenheid Claims.

#### *Defensie Horeca Organisatie (DHO)*

De Defensie Horeca Organisatie (DHO) staat voor het op doelmatige en doeltreffende wijze aanbieden en leveren van een kwalitatief hoogwaardig met de klant overeengekomen totaalpakket aan horecaproducten en diensten ten behoeve van de gehele defensieorganisatie.

De DHO zal met ingang van 2004 van start gaan met het proefjaar ten behoeve van het verkrijgen van de agentschapsstatus in 2005. Gedurende het proefjaar zal binnen de begroting zoveel mogelijk de situatie zoals deze per 2005 zal gelden worden nagebootst. Dit impliceert dat de raming en de verantwoording van de uitgaven geschiedt op de begrotingen van de diverse defensieonderdelen die diensten afnemen van de DHO.

#### *Algemeen*

Onder deze categorie zijn de niet verder toe te delen activiteiten opgenomen, zoals de uitgaven van de staf van het Dico en enkele Dico-brede projecten. De staf van het Dico ondersteunt de Commandant Dico bij de aansturing van de onder het Dico ressorterende eenheden. In de staf is tevens een ondersteuningsgroep opgenomen die mede zorg draagt voor de ondersteuning van enkele Dico-eenheden op het gebied van financiën, personeel en organisatie. Het betreft in dit geval eenheden van het Dico die niet zelf in staat zijn deze taken doelmatig uit te voeren.

### **Investerings**

De investeringen Dico bestaan voor ongeveer 2/3 deel uit infrastructurele nieuwbouw en vervangingsprojecten. Daarnaast is een groot gedeelte benodigd ten behoeve van de reguliere voertuigvervangingen DVVO. Het totaal budget bedraagt vanaf 2006 structureel ongeveer € 16,2 miljoen. In de jaren 2003 tot en met 2005 ligt het budget hoger in verband met enkele incidentele projecten, zoals het bedrijfsrestaurant IDL (totaal ongeveer € 6,1 miljoen) en de nieuwbouw OCMGD (totaal ongeveer € 9 miljoen).

#### *Centrale defensiebrede IV-investeringen*

De eerste stappen naar een defensiebrede geïntegreerde basisvoorziening zullen in 2003 worden afgerond. Besluitvorming rondom standaard ICT-infrastructuur (onder andere MULAN) zal vanaf 2004 leiden tot invoering van een standaard functionaliteit op iedere werkplek voor iedere defensiemedewerker met bijbehorende beveiliging en archiveringsfuncties alsook een efficiënter geïntegreerd beheer bij DTO, aan te sturen door DICTU.

Selectie van een standaard softwarepakket ten behoeve van geïntegreerde IV (ERP) maakt het mogelijk de weg te vervolgen om bestaande en verouderde informatiesystemen (de zogenoemde legacy-systemen) te vervangen door standaard software. De geïntegreerde IV moet de geplande samenvoeging en reorganisatie van eenheden in het kader van SAMSON alsmede de invoering van resultaatgerichte sturing (VBTB en EBS) mogelijk maken. De resulterende verbeterde geautomatiseerde

ondersteuning van de defensiebrede bedrijfsvoering moet voorts leiden tot een reductie van de alsmaar oplopende exploitatiekosten.

In de onderstaande tabel zijn de defensiebrede activiteiten in het programma Operationele IV nog niet begrepen.

<b>Defensiebrede IV investeringen (bedragen x € 1 000)</b>	<b>2004</b>	<b>2005</b>	<b>2006</b>	<b>2007</b>	<b>2008</b>
Basisvoorziening IV	15 500	13 500	5 000	2 500	2000
Functionele integratie	21 550	34 150	45 650	47 500	48 000
<b>Totaal</b>	<b>37 050</b>	<b>47 650</b>	<b>50 650</b>	<b>50 000</b>	<b>50 000</b>

Aanvullend op de hierboven weergegeven tabel, betreffende de defensiebrede IV-investeringen, is in onderstaande tabel weergegeven welke fondsen bij de afzonderlijke defensieonderdelen beschikbaar zullen zijn voor IV-investeringen welke kleiner zijn dan € 5 miljoen. Voorts is in deze tabel opgenomen welke fondsen voor IV-beleidsontwikkeling beschikbaar zijn. De aanwending van de in deze tabel genoemde budgetten geschiedt onder regie van de Directie Informatievoorziening en Organisatie, en zal zijn gericht op defensiebreed geïntegreerde IV (onder architectuur) en gestandaardiseerde infrastructuur. Met name deze standaardisatie is erop gericht om de voorziene exploitatie bij de defensieonderdelen om te buigen van een stijgende ontwikkeling naar een dalende. De exploitatie zoals deze momenteel wordt voorzien – zonder doorwerking van het effect van de voorgenomen standaardisatie-activiteiten – is eveneens opgenomen in onderstaande tabel.

<b>Defensieonderdeel (bedragen x € 1 miljoen)</b>	<b>2004</b>	<b>2005</b>	<b>2006</b>	<b>2007</b>	<b>2008</b>
Koninklijke marine	13,0	15,7	6,0	6,0	6,0
Koninklijke landmacht	25,0	20,0	15,0	12,0	12,0
Koninklijke luchtmacht	13,0	9,0	7,0	7,0	7,0
Koninklijke marechaussee	9,5	10,1	6,9	7,1	8,0
Defensie Interservice Commando	2,6	1,4	1,3	0,2	1,2
Kerndepartement	4,8	5,2	5,4	6,7	5,1
Kerndepartement (tbv Beleidsontwikkeling)	6,8	5,9	7,0	6,5	6,5
<b>Totaal IV-investeringen *</b>	<b>74,7</b>	<b>67,3</b>	<b>48,6</b>	<b>45,5</b>	<b>45,8</b>
IV-exploitatie	254,8	259,3	266,3	270,1	270,1
<b>Totaal</b>	<b>329,5</b>	<b>326,6</b>	<b>314,9</b>	<b>315,6</b>	<b>315,9</b>

\* Projecten < € 5 miljoen

## Ontvangsten

De ontvangstenraming bedraagt in totaal € 54,1 miljoen. De geraamde ontvangsten hebben betrekking op te verhalen ziektekosten, verhuur van woningen, vermindering afdracht loonheffing en de terugvordering van BTW. Voorts dragen de verkoop van topografische kaarten en drukwerk en de ontvangsten uit dienstverlening hieraan bij. Daarnaast zijn er nog specifieke ontvangsten, zoals ontvangsten van ziektekostenverzekeraars vanwege door het CMH en het MRC verleende

geneeskundige verzorging, voor de verhuur van spoorwagens door DVVO, de verhuur van faciliteiten door het IDL alsmede door bijdragen van bewoners en voor museumbezoek bij het KTOMM.

Waar de ontvangsten het gevolg zijn van in rekening gebrachte tarieven, zijn deze tarieven kostendekkend.

## **Groeiparaagraaf VBTB**

### **Algemeen**

In algemene zin is voor de begroting 2005, in samenhang met de extra-comptabele toerekening, het uitgangspunt dat de uitgaven volledig zijn toegerekend aan de operationele doelstellingen. Naast specifieke groeitrajecten, zoals hieronder opgenomen, betekent dit ook dat ook de uitgaven die ondersteunende eenheden voor elkaar maken en het eigen apparaat, direct of indirect moeten worden toegerekend aan de operationele doelstellingen.

### **Ondersteunende eenheden Koninklijke marine**

Het *MB* zal de uitgaven verder verdelen over de opgenomen producten. Onderzocht zal worden hoe de bevoorrading in uitgaven kunnen worden uitgedrukt en worden gerelateerd aan de afnemers.

Het *CAMS* zal de producten waar mogelijk verder uitsplitsen over de afnemers en de uitgaven verder verdelen over de producten.

Het *KIM* en het *MOC* zullen de bij- en omscholingsopleidingen verder verdelen over de afnemers en de uitgaven verdelen over alle producten.

### **Ondersteunende eenheden Koninklijke landmacht**

Het *MATLOGCO* zal de prestatiegegevens aanleveren in concrete producten/diensten. Deze worden uitgesplitst over de afnemers. Aan deze producten/diensten zullen de uitgaven worden toegerekend. Onderzocht zal worden hoe de bevoorrading kan worden gerelateerd aan de afnemers.

Het *OTCO* zal de prestatiegegevens gaan uitdrukken in geslaagde leerlingen en aan de producten uitgaven toerekenen.

### **Ondersteunende eenheden Koninklijke luchtmacht**

Het *LCKLu* zal de uitgaven verder verdelen over de opgenomen producten. Onderzocht zal worden hoe instandhoudingsbeheer (waaronder de bevoorrading) in uitgaven kan worden uitgedrukt en kan worden gerelateerd aan de afnemers.

Het *OKLu* zal de prestatiegegevens gaan uitdrukken in geslaagde leerlingen en hieraan uitgaven toerekenen. Eveneens zullen producten worden uitgesplitst over de afnemers.

### **Ondersteunende eenheden Koninklijke marechaussee**

In de begroting van 2005 worden voor het *OCKMar* prestatiegegevens opgenomen. Deze worden uitgedrukt in de ook bij de andere krijgsmacht-delen gebruikte omschrijvingen. Aan deze producten worden uitgaven toegeedeeld en de producten worden uitgesplitst over de doelstellingen van de Koninklijke marechaussee.

### **Ondersteunende eenheden Dico**

In het begrotingsjaar 2004 wordt bij *DVVO* en bij *IDL* verder gegaan met de overheveling van budgetten voor dienstverlening naar de afnemers. Onderzocht wordt voor welke eenheden dat nog meer mogelijk is. Dit zal in de begroting van 2005 zijn weerslag krijgen. Voor alle overige diensten

wordt gestreefd naar volledige toerekening van uitgaven naar de producten/diensten en afnemers.



## Niet-beleidsartikel 70 Geheime uitgaven

### Grondslag van het artikel

Overeenkomstig artikel 6 van de Comptabiliteitswet 2001 en de regeling Rijksbegrotingsvoorschriften, is dit artikel bij het ministerie van Defensie aangewezen als het artikel waarop de geheime uitgaven worden verantwoord.

### Budgettaire gevolgen

De geheime uitgaven worden jaarlijks door de President van de Algemene Rekenkamer gecontroleerd. De beschikbare financiële middelen zijn opgenomen in de volgende tabel.

Budgettaire gevolgen niet-beleidsartikel 70 Geheime uitgaven (bedragen x € 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
<b>Verplichtingen</b>	910	942	942	942	942	942	942
<b>Uitgaven</b>	910	942	942	942	942	942	942

## Niet-beleidsartikel 80 Nominaal en onvoorzien

### Grondslag van het artikel

In dit artikel worden primair de door het ministerie van Financiën toegekende bedragen voor zowel de loonbijstelling en de incidentele looncomponent als die voor de prijsbijstelling en die voor nieuwe mutaties ondergebracht. Vervolgens worden deze bedragen over de (niet-)beleidsartikelen verdeeld.

### De budgettaire gevolgen

De financiële bedragen die voor bovenstaande doelstellingen tijdens de begrotingsjaren ter beschikking staan, zijn in de volgende tabel opgenomen.

Budgettaire gevolgen niet-beleidsartikel 80 Nominaal en onvoorzien (bedragen x € 1 000)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
<b>Verplichtingen</b>		44 424	97 856	105 415	120 275	136 337	164 616
<b>Uitgaven</b>							
Loonbijstelling		111 011	43 536	43 796	38 518	39 048	39 059
Prijsbijstelling		- 66 587	16 776	20 486	16 740	25 489	50 757
Onvoorzien							
Taakstelling Strategisch Akkoord en Hoofdlijnenakkoord			37 544	41 133	65 017	71 800	74 800
<b>Totale uitgaven</b>		44 424	97 856	105 415	120 275	136 377	164 616

## **Toelichting op de geraamde bedragen**

### *Loonbijstelling*

Dit betreft met name het restant van de nog te verdelen loonbijstellingsbedragen. De verdeling van deze gelden is mede afhankelijk van het af te sluiten arbeidsvoorwaardencontract en de mogelijke gevolgen uit de kabinetsbeslissing omtrent de wijze waarop in de toekomst wordt omgegaan met pre-pensionering.

### *Prijsbijstelling*

Voor 2004 en verdere jaren zijn diverse kleine mutaties geboekt die op dit artikel centraal worden gereserveerd.

### *Taakstelling Strategisch en Hoofdlijnenakkoord*

Als uitvloeisel van de maatregelen, genomen in zowel het Strategisch Akkoord als het Hoofdlijnenakkoord en de maatregelen ter oplossing van de interne problematiek, die zullen leiden tot het afvloeien van een groot aantal defensiemedewerkers in de komende jaren, zijn gelden voor SBK-maatregelen gereserveerd. In de raming voor het jaar 2004 is tevens rekening gehouden met de salarislasten van overtollig personeel als gevolg van de maatregelen uit de Prinsjesdagbrief. Nadat tot invulling van de maatregelen is gekomen, zullen deze gelden worden toebedeeld aan de defensieonderdelen.

## **Niet-beleidsartikel 90 Algemeen**

### **Grondslag van het artikel**

Onder dit artikel worden onder de apparaatsuitgaven de uitgaven geraamd voor het kerndepartement en de niet toe te delen organisatie-eenheid Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD). Daarnaast worden als programma-uitgaven de investeringen door het kerndepartement en de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst en niet nader toe te delen departementsbrede uitgaven geraamd, die worden beheerd bij het kerndepartement.

### **Budgettaire gevolgen**

De financiële bedragen die voor bovenstaande doelstellingen tijdens de begrotingsjaren ter beschikking staan, zijn in de volgende tabel opgenomen.

**Budgettaire gevolgen niet-beleidsartikel 90 Algemeen (bedragen x € 1 000)**

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
<b>Verplichtingen</b>	1 442 012	1 307 693	1 410 697	1 436 718	1 414 409	1 402 254	1 390 100
<b>Uitgaven</b>							
<b>Apparaatsuitgaven</b>							
Kerndepartement incl. wachtgelden	107 296	106 355	101 165	97 706	95 319	96 762	97 946
Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst	52 437	52 711	55 414	55 353	55 335	55 341	56 254
<b>Totaal Apparaatsuitgaven</b>	159 733	159 066	156 579	153 059	150 654	152 103	154 200
<b>Programma-uitgaven</b>							
Investerings	22 576	43 860	31 806	23 586	20 315	21 726	14 636
Departementsbrede uitgaven							
– Milieu-uitgaven	3 250	4 023	15 123	16 864	16 788	11 698	11 698
– Pensioenen en uitkeringen *	939 399	945 473	1 050 425	1 081 158	1 071 461	1 060 582	1 048 065
– Wetenschappelijk onderzoek	66 512	62 745	64 234	63 882	63 710	63 459	63 457
– Ziektekostenvoorziening	29 467	25 457	31 003	31 605	32 208	32 808	32 808
– Garanties							
– Subsidies en bijdragen	21 424	12 650	10 933	9 939	9 735	8 146	8 146
– Overige uitgaven	36 816	51 080	53 689	50 891	50 189	50 190	50 190
<b>Totaal Programma-uitgaven *</b>	1 119 444	1 145 288	1 257 213	1 277 925	1 264 406	1 248 609	1 229 000
<b>Totaal uitgaven *</b>	1 279 177	1 304 354	1 413 792	1 430 984	1 415 060	1 400 712	1 383 200
<b>Ontvangsten</b>							
<b>Totaal ontvangsten</b>	9 306	9 283	169 854	201 257	163 547	210 797	224 159
* waarvan niet-relevant			59 354	95 660	98 525	97 897	97 154

**Apparaatsuitgaven***Kerndepartement*

Het kerndepartement is de beleidsadviserende en ondersteunende staf voor de minister en de staatssecretaris. Het kerndepartement voert hiertoe de volgende hoofdactiviteiten uit:

- in- en extern verzamelen van gegevens en op basis hiervan opstellen van adviezen ten behoeve van de bewindslieden,
- integrale sturing op hoofdlijnen van de onderdelen van de defensieorganisatie,
- initiëren, ontwikkelen, overdragen, regisseren en evalueren van het strategisch beleid van Defensie, het beleid ten aanzien van personeel, materieel, financiën, voorlichting en informatie en het juridische beleid.

*Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD)*

De MIVD stelt zich ten doel Defensie op maat en naar behoefte te ondersteunen op het gebied van inlichtingen en veiligheid. De dienst richt zich daarbij zowel op het politiek-militaire besluitvormende niveau (strategische inlichtingen) alsook op de krijgsmacht zelf bij de voorbereiding en uitvoering van militaire taken (operationele inlichtingen). Hierbij gaat het vooral om de uitvoering van crisisbeheersingsoperaties.

De MIVD heeft twee hoofdtaken: een inlichtingentaak en een veiligheids-taak. De MIVD voert deze taken uit binnen een strak wettelijk kader, neergelegd in onder andere de Wet op de inlichtingen- en veiligheids-diensten (Wiv 2002; is recent geheel vernieuwd en sinds 29 mei 2002 van kracht) en de Wet veiligheidsonderzoeken (Wvo, 1998).

In het Actieplan Terrorismebestrijding en Veiligheid, opgesteld naar aanleiding van de aanslagen in de VS op 11 september 2001, heeft de regering besloten tot uitbreiding van de capaciteit voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

Op basis van besluitvorming in de Ministerraad is onder leiding van de Coördinator van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten een voorstel gedaan voor de herinrichting van de capaciteit voor satellietinterceptie in Nederland. Het voorstel voorziet in de oprichting van een Nationale SIGINT Organisatie (NSO) die wordt ondergebracht bij het ministerie van Defensie en beleidsmatig gezamenlijk wordt aangestuurd door de MIVD en AIVD. Deze organisatie wordt opgebouwd vanuit de Afdeling Verbindingsinlichtingen (AVI) van de MIVD. Een deel van de AVI wordt daartoe losgekoppeld van de MIVD. De nieuwe organisatie treedt op als de NSO waar alle verbindingsinlichtingen-activiteiten bij zullen worden ondergebracht. Dit betekent dat de uitbreiding van de capaciteit voor satellietinterceptie en de besteding van de gelden ten behoeve de materiële voorzieningen onder verantwoordelijkheid van de nieuw op te richten organisatie gaat plaatsvinden. Begin 2003 wordt een project-organisatie gevormd welke belast is met de opdracht om te komen tot oprichting van een NSO. Tevens krijgt de projectorganisatie de opdracht om de gereserveerde gelden voor uitbreiding van de satellietinterceptie-capaciteit te besteden.

## **Programmauitgaven**

### **Investerings**

#### *Documentaire Informatievoorziening en Archiefbeheer (DIVAB)*

In de eerste helft van de planperiode wordt een aanvang gemaakt met de opzet van DIV-online waarmee de wijze van archiveren gedigitaliseerd zal plaatsvinden. De werkplekken dienen toegerust te worden om te kunnen voorzien in de ontsluiting van de archieven.

#### *P&O 2000+*

De investeringen opgenomen bij P&O 2000+ betreffen de ontwikkeling en implementatie van het gelijknamige defensiebrede IV-project. Uitgangspunt blijft dat het project P&O 2000+ nog steeds binnen het geplande tijdtraject (2005) wordt gerealiseerd.

#### *Defensie Operatiecentrum (DOC)*

Het DOC is reeds in 2003 operationeel. De verdere aanpassingen aan de infrastructuur als gevolg van het DOC (materiële infra, beveiliging, ICT en verbindingen) zullen in totaal maximaal € 9,0 miljoen bedragen.

## **Departementsbrede uitgaven**

### *Milieu-uitgaven*

Voor contributies aan milieuorganisaties en de uitvoering en begeleiding van specialistische milieu- en ruimtelijke ordeningsonderzoeken is jaarlijks een bedrag van € 1,5 miljoen voorzien. Daarnaast is een jaarlijkse

vergoeding van ongeveer € 2,0 miljoen opgenomen voor honorarium DGW&T. Naar aanleiding van de ramp in Volendam is het toezicht op de handhaving van gebruikersvergunningen verscherpt. De financiële afdoening loopt enige vertraging op vanwege de trage facturering van gemeenten. Hiervoor is € 1,2 miljoen voorzien. Jaarlijks wordt een programma voor intensivering milieuonderzoeken CO opgesteld. De omvang van dit programma omvat in 2004 € 1,3 miljoen en daarna jaarlijks € 1,2 miljoen. Ten behoeve van het oplossen van de milieu-problemen in de Cannerberg is het Nederlandse aandeel in deze programma-uitgaven opgenomen. Het aandeel dat door de Navo wordt vergoed, is opgenomen in het beleidsartikel 11. Ten slotte is op dit artikel een defensiebrede reeks voor Milieu-intensiveringen gestald.

#### *Pensioenen en uitkeringen*

Deze programma-uitgaven voorzien in betalingen van ouderdomspensioen en overige uitkeringen aan voormalig militair personeel. De pensioenvoorziening en uitkeringen voor militair personeel waren voorheen grotendeels in eigen beheer bij Defensie. Overeenkomstig een in december 1998 met het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP) afgesloten overeenkomst is het beheer en de uitvoering van pensioenen voor personen ouder dan 65 jaar en van de militaire nabestaandenpensioenen die verband houden met overlijden als gevolg van het uitoefenen van de militaire dienst per 1 juni 2001 overgegaan naar het ABP. Voor de militaire nabestaandenpensioenen is sprake van volledige kapitaaldekking.

Conform de arbeidsvoorwaardenovereenkomst 2001–2003 wordt vanaf (in beginsel) 1 januari 2003 voor nieuw op te bouwen diensttijd een kapitaalgedekt prepensioen geïntroduceerd voor gewezen BOT-militairen van 60–65 jaar. Dit prepensioen treedt in de plaats van de in de periode thans aan de orde zijnde UKW-uitkeringen. Het huidige uitkeringsniveau staat daarbij niet ter discussie. Dat wil zeggen dat het opgebouwde prepensioen uit de Defensiebegroting wordt aangevuld tot het huidige uitkeringsniveau.

#### *Kapitaalgedekt militair ouderdomspensioen*

Voor diensttijd vanaf 1 juni 2001 wordt ten behoeve van de militaire ouderdomspensioenen op het kapitaaldekkingsstelsel overgegaan. Ouderdomspensioenen die betrekking hebben op tot 1 juni 2001 opgebouwde diensttijd en (aanvullende) nabestaandenpensioenen worden op declaratiebasis met het ABP verrekend. Met ingang van 1 juni 2001 is voor de nieuw op te bouwen militaire ouderdomspensioenen op het kapitaaldekkingsstelsel overgegaan. Eén van de elementen om dit mogelijk te maken is een reeks 10-jarige leningen van Defensie aan het ABP. De uitgaven die met deze leningen gemoeid zijn, worden aangemerkt als niet relevant voor het uitgavenkader van de Rijksbegroting in enge zin.

#### *Kapitaalgedekt militair prepensioen*

De betaling van zowel de voor het prepensioen als de resterende begrotingsgefinancierde componenten wordt verantwoord op deze programma-uitgaven. Evenals voor het ouderdomspensioen is voor wat betreft de overgang op kapitaaldekking een financieringsarrangement getroffen. Defensie heeft een reeks van € 15,1 miljoen beschikbaar gesteld. Daarnaast komen beschikbaar de geleidelijk voor de Defensiebegroting vrijvallende uitkeringsbedragen. Na de introductie van de kapitaaldekking aan de orde zijnde premie mutaties worden op de gebruikelijke wijze verrekend met de loonbijstelling (niet-beleidsartikel 80). Het restant van de jaarlijks benodigde premie wordt als niet-relevante

uitgave door het ministerie van Financiën toegevoegd. Na ongeveer 15 jaar is er sprake van een kantelpunt. Vanaf dat moment wordt het totaal aan beschikbare middelen voor zover uitgaand boven de jaarlijkse premieverhoging in mindering gebracht op de Defensiebegroting. Eén en ander totdat de som van de op de Defensiebegroting in mindering gebrachte bedragen gelijk is aan de som van de aan de Defensiebegroting toegevoegde bedragen.

De uitvoering van de sociale zekerheid is in handen van UWV en ABP. Op dit beleidsartikel worden in dit kader de door UWV en ABP in rekening gebrachte uitgaven geraamd.

#### *Ontvangsten*

De ontvangstenbegroting van het artikel Pensioenen en uitkeringen beslaat jaarlijks € 0,3 miljoen.

#### *Wetenschappelijk onderzoek en ontwikkeling*

Deze programma-uitgaven omvatten de investeringen voor het opbouwen en in stand houden van een voor Defensie toegankelijke kennisinfrastructuur. Deze kennisinfrastructuur is noodzakelijk om nu en ook in de toekomst doeltreffend en doelmatig militair optreden mogelijk te maken. Defensie ondergaat vele veranderingen op politiek, technologisch en wetenschappelijk terrein. Er is kennis nodig om de consequenties van deze veranderingen goed te kunnen inschatten en hierop slagvaardig te reageren. Door het laten uitvoeren van activiteiten op het gebied van Wetenschappelijk Onderzoek en Ontwikkeling (WOO), wordt geïnvesteerd in de ontwikkeling van deze noodzakelijke kennis. Het betreft kennis waarin door Defensie niet op andere wijze is te voorzien. De doelstellingen worden nagestreefd door middel van het financieren van onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten (programma's of projecten). Veel van deze activiteiten richten zich op verschillende beleidsdoelstellingen. Voor de financiering van deze beleidsdoelstellingen wordt gebruikt gemaakt van onderstaande instrumenten:

– *Doelfinanciering Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek (TNO)*  
Overeenkomstig de TNO-wet en de regelingen tussen overheid en TNO, verstrekt Defensie jaarlijks via het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen doelfinanciering aan TNO. Met deze doelfinanciering wordt bij de drie instituten van TNO-Defensieonderzoek geïnvesteerd in een voor de taakuitvoering van Defensie noodzakelijke kennisbasis.

– *Onderzoek en technologie*

Vanuit dit artikelonderdeel wordt geïnvesteerd in de ontwikkeling van (technologische) kennis die van belang is voor de taakuitvoering van Defensie. Deze activiteiten worden – vaak in internationaal verband – uitgevoerd door Nederlandse bedrijven, onderzoeksinstituten en universiteiten. Indien de ontwikkeling van nieuwe technologische kennis een belangrijk deel van een project uitmaakt, wordt incidenteel uit dit artikel ook bijgedragen aan een materieelontwikkelingsproject voor een krijgsmachtdeel.

– *Bijdrage aan het NLR*

Het ministerie van Defensie verstrekt via het ministerie van Verkeer en Waterstaat een bijdrage aan het Nationaal Lucht- en Ruimtevaart Laboratorium (NLR), die bedoeld is voor het verrichten van het basisonderzoek. Door deze bijdrage kan Defensie tegen het gereduceerde «deelnemerstarief» gebruik maken van de diensten van het NLR.

### *ZVD*

Ten laste van deze programma-uitgaven komen de uitgaven met betrekking tot de Ziektelastenvoorziening Defensiepersoneel (ZVD-regeling). Deze regeling is opengesteld voor actief dienend burgerpersoneel en voor niet-actieven, zowel burgers als militairen. Een uitzondering hierop vormen de personen die aanspraak maken op een uitkering in het kader van UKW en bepaalde groepen wachtgelders. Gegeven de gestelde voorwaarden, zijn het met name de postactieve burgers en -militairen die van de regeling gebruik maken.

### *Subsidies en bijdragen*

Subsidies worden verleend aan instellingen die voor Defensie een zeker nut hebben en ook zelf financiële middelen bijeenbrengen, maar mede afhankelijk zijn van financiële hulp van Defensie. Daarnaast levert Defensie financiële bijdragen aan diverse overheidsinstellingen. De belangrijkste bijdragen betreffen het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) voor onderwijs op algemene grondslag en voor de stichting Nederlands instituut voor internationale betrekkingen Clingendael.

Voor het jaar 2004 worden subsidies verleend aan de Stichting Maatschappij en Krijgsmacht (€ 177 000), de Stichting Homosexualiteit en Krijgsmacht (€ 10 000), de Nederlandse Reservisten Federatie (€ 32 000), de Stichting Koepelorganisatie Militaire tehuizen (€ 908 000), de Koninklijke Vereniging ter beoefening van de krijgswetenschap, ten behoeve van de buitengewone leerstoel aan de Universiteit van Amsterdam (€ 55 000), de Stichting Protestant Interkerkelijk Thuisfront (€ 15 000), de Stichting Nationaal Katholiek Thuisfront (€ 10 000), het Defensie Vrouwenennetwerk (€ 14 000), het Veteranenplatform (€ 136 000), de Stichting Veteraneninstituut (€ 3 596 000) en het Multicultureel Netwerk Defensie (€ 2 000). Deze vermelding vormt voor de onder dit artikel opgenomen subsidieverleningen de wettelijke grondslag als bedoeld in artikel 4.23, derde lid, onder c van de Algemene Wet Bestuursrecht.

De bijdrage ten behoeve van de Stichting bijzondere scholen voor onderwijs op algemene grondslag (STOAG) wordt met ingang van 2007 met € 1,0 miljoen verminderd als gevolg van het opheffen van de 41ste Mechbrig te Seedorf. De subsidie aan de Stichting Koepelorganisatie Militaire tehuizen (KOMT) vervalt met ingang van 2005 als gevolg van het Hoofdlijnen Akkoord.

### *Overige (departementale) uitgaven*

De overige departementsbrede uitgaven hebben voornamelijk betrekking op voorlichtingsactiviteiten, schadevergoedingen en lumpsumuitgaven aan de belastingdienst in verband met de fiscalisering van de verstrekking huisvesting en voeding van Rijksweg aan militairen.

### **Ontvangsten**

Met ingang van dit begrotingsjaar worden de ontvangsten in verband met de verkoop, door de Directie Domeinen van het ministerie van Financiën, van overtollig materieel niet langer op de begroting van het ministerie van Financiën verantwoord, doch direct ten gunste van de begroting van het ministerie van Defensie.